DRŽAVNI ZBOR
PREJETO 15.3.2019, 020-07/19-0281/3, 322-09/19-0003/3

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO

Dunajska cesta 22, 1000 Ljubljana

T: 01 478 90 00
F: 01 478 90 21
E: gp.mkgp@gov.si
www.mkgp.gov.si

Podpisnik: Aleksandra Pivec
Izdajatelj: Republika Slovenija
Serijska številka: 42 89 65 d0 00 00 00 00 56 7c 5
Datum in čas podpisa: 14:55, 15.03.2019
Ref. št. dokumenta: 001-28/2019/2

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE
Šubičeva ulica 4
1000 Ljubljana
gp@dz-rs.si

Številka: 001-28/2019/2
Datum: 12.3.2019

Zadeva: Odgovor na pisno poslansko vprašanje Tomaža Lisca v zvezi z varnostjo uvoženega mesa

Tomaž Lisec, poslanec Državnega zbora Republike Slovenije, je v skladu z 240. in 248. členom Poslovnika Državnega zbora Republike Slovenije na ministrico za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, dr. Aleksandro Pivec, naslovil pisno poslansko vprašanje v zvezi z varnostjo uvoženega mesa.

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo) je preučilo poslanska vprašanje poslanca Tomaža Lisca in podaja naslednje odgovore:

1. Še vedno trdite, glede na to, da niti ne veste koliko tega mesa je bilo uvoženo v Slovenijo, da zdravje potrošnikov ni bilo ogroženo, in če ja, na kaj opirate svojo trditev?

Ministrstvo odgovarja, da je na podlagi rezultatov inšpekcijskih pregledov znano, da Republika Slovenija ni prejela mesa iz sporne poljske klavnice niti neposredno niti ni bila na seznamu prejemnic tega mesa preko drugih živilskih obratov.
Mikrobiološka in kemična preverjanja govejega mesa in mesnih obreznin iz Poljske, ki so jih prejeli slovenski obrati iz drugih poljskih mesnopredelovalnih obratov, so pokazala, da gre za mikrobiološko in kemično varno živilo. Torej lahko argumentirano trdimo, da zdravje slovenskih potrošnikov zaradi mesa in mesnih obreznin iz Poljske ni bilo ogroženo.

Ker so meso in mesne obreznine osnovna surovina za različne mesne izdelke, je Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (v nadaljnjem besedilu: UVHVVR) izvedla nadzor tudi določene skupine mesnih izdelkov, to je kebabov, ki spadajo v mesne pripravke. Izvedeni nadzor mesnih pripravkov - kebaba, ki jih proizvajajo določeni poljski obrati, je pokazal, da gre za mikrobiološko tvegana živila. Zato je UVHVVR dne 22. 2. 2019 s pisnim navodilom odredila izvedbo izrednega nadzora za vzorčenje mesnih pripravkov v hladilnicah, ki skladiščijo mesne pripravke, ki niso slovenskega izvora. Na podlagi tega navodila je bilo pri slovenskem distributerju - Alebonu d.o.o. dne 22. 2. 2019 odvzetih osem vzorcev in v drugih obratih še deset vzorcev mesnih pripravkov. Zaradi štirih pozitivnih lotov kebaba na salmonelo in kljub osmim analiznim izvidom, ki so dokazovali odsotnost salmonele, je Inšpekcija UVHVVR dne 26. 2. 2019 podjetju Alebon d.o.o. izrekla prepoved dajanja na trg mesnih pripravkov in mesnih izdelkov, za katere ni z laboratorijskimi izvidi dokazano, da so brez salmonele. Zaradi pozitivnih

izvidov na salmonelo je Inšpekcija UVHVVR enak ukrep izvedla tudi pri drugem slovenskem distributerju kebaba dne 6. 3. 2019.

Iz zgoraj zapisanega izhaja, da so bili vsi ukrepi izvedeni pravočasno, zakonito, sorazmerno s tveganjem, ob objektivnem in pravočasnem obveščanju potrošnikov ter javnosti. Ker v času »Afere s kebabi« s strani zdravstvenih služb ni prišlo do informacij o zdravstvenih težavah potrošnikov, povezanih s salmonelo, lahko trdimo, da je bilo s temi ukrepi zdravje potrošnikov učinkovito zaščiteno.

2. Kako deluje sistem nadzora uvoženega mesa in druge hrane, glede na to, da se je samo v tem primeru na tržišču našlo več ton mesa, za katerega inšpekcijski organi očitno sploh niso vedeli?

Ministrstvo pojasnjuje, da o uvozu govorimo samo takrat, ko gre za izvor mesa ali hrane iz tretjih držav, torej ne iz držav Evropske unije. Uvoz hrane se lahko izvaja samo preko točno določenih mejnih kontrolnih točk ali postaj, kjer je – če govorimo o živilih živalskega izvora (meso, mesni pripravki) vsaka pošiljka pregledana, preden se sprosti na skupen evropski trg. Pregledi se izvajajo na mejah Evropske unije in se izvajajo kot identifikacijski, dokumentacijski in fizični pregledi.

Za meso in druga živila, ki so proizvedena v državah članicah Evropske unije, pa veljajo pravila enotnega evropskega trga. To pomeni, da ko je meso ali mesni pripravek dan na trg v katerikoli državi članici, tudi na Poljskem, ga lahko brez dodatne kontrole na notranjih mejah med državami članicami kupi vsakdo iz katere koli države članice. Na prostem trgu običajno veljajo ekonomska pravila ponudbe in povpraševanja in zanesljivost partnerjev. Vsak nosilec živilske dejavnosti je seveda dolžan preverjati svoje dobavitelje in zagotavljati sledljivost po principu korak naprej in korak nazaj. Inšpekcija ima dostop do vseh podatkov v zvezi z mesom, ko izvaja nadzor pri konkretnem nosilcu živilske dejavnosti, ne razpolaga pa z zbirnimi in v realnem času posodobljenimi podatki na ravni države, niti teh podatkov ne more sistematično zahtevati od nosilcev dejavnosti, ker za to nima pravne podlage.

3. Koliko in katere vrste mesa smo uvozili iz Poljske v zadnjih petih letih in kdo so bili uvozniki ter kdo so sploh lahko uvozniki mesa?

Glede na prejšnji odgovor podatkov o tem, koliko mesa so naša podjetja kupovala na skupnem evropskem trgu v okviru MKGP, ne zbiramo. V Sloveniji je na spletnih straneh Statističnega urada RS vzpostavljen pregled pretoka mesa in mesnih izdelkov (uvoz/izvoz) po državah. Seznam je javen in izražen v količinah uvoza/izvoza kakor tudi vrednostno.

Statistika o blagovni menjavi Slovenije s tujino se od vstopa naše države v Evropsko unijo (EU) pripravlja v okviru dveh ločenih sistemov – Ekstrastat in Intrastat. Ekstrastat predstavlja statistiko blagovne menjave z državami nečlanicami, Intrastat pa statistiko blagovne menjave med državami članicami EU. Objava podrobnih podatkov (8-mestna šifra kombinirane nomenklature po državah) je vezana predvsem na objavo podatkov trgovanja med članicami (t.i. Intrastat), od koder je tudi največ uvoza mesa in mesnih izdelkov v Slovenijo.
Statistika o blagovni menjavi (Ekstrastat in Intrastat) je podrobneje opredeljena z evropsko in nacionalno statistično zakonodajo:
- Intrastat: Uredba (ES) št. 638/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 31. marca 2004 o statističnih podatkih Skupnosti v zvezi z blagovno menjavo med državami članicami in
- Ekstrastat: Uredba (ES) št. 471/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. maja 2009 o statistiki Skupnosti o zunanji trgovini z državami nečlanicami.

Na nacionalni ravni obe statistiki urejata Zakon o državni statistiki (Uradni list RS, št. 45/95 in 9/01) in vsakokratni Letni program statističnih raziskovanj.

Podatki o uvozu/izvozu so objavljeni s 3-4 mesečnim zamikom. Časovna priprava podrobnih podatkov je opredeljena že v evropskih uredbah. SURS vsako leto vnaprej napove tudi točne datume objave podrobnih podatkov o izvozu in uvozu blaga. Gre za koledar objav, ki je dostopen na spletnih straneh: https://www.stat.si/StatWeb/ReleaseCal.

Na podlagi EU zakonodaje, ki opredeljuje varovanje statističnih podatkov, v državah članicah ni dovoljeno objavljati seznama uvoznikov/izvoznikov, razen v primeru, ko se ti strinjajo z objavo. Zagotavljanje statističnih podatkov je pogojeno z zagotavljanjem statistične zaupnosti, med drugim tudi z izvajanjem statistične zaščite podatkov. Uredba o evropski statistiki (223/2009) in Zakon o državni statistiki (Uradni list RS, št. 45/95 in 9/01) zavezujeta SURS k zaščiti podatkov na način, da objavljeni podatki ne smejo omogočiti niti posredne razpoznavnosti katerekoli opazovane enote.

Uvoz mesa lahko poteka skozi katerokoli mejno postajo v katerikoli državi članici. Tako na primer uvoz perutninskega mesa iz Brazilije poteka večino preko nizozemskih mejnih postaj in ko se sprosti na skupen evropski trg, ga dobijo kupci iz vseh držav članice vključno z Republiko Slovenijo. Podatke o uvoženem mesu iz tretjih držav pa lahko podamo samo za tisto meso, ki je bilo uvoženo preko Luke Koper in ni bilo namenjeno v druge države članice, ampak na trg v Sloveniji. Takih pošiljk v zadnjih petih letih preko Luke Koper ni bilo.

4. Zakaj niste in nočete razkriti uvoznikov mesa?

V Sloveniji skoraj vsa klavno predelovalna podjetja kupujejo surovino, to je meso, ki je dosegljivo na skupnem evropskem trgu. Države izvora mesa so različne; od Avstrije, Poljske, Nemčije, Nizozemske, Madžarske, kar je odvisno od vrste mesa, ponudbe mesa in potreb slovenskih živilsko-predelovalnih podjetij. Izpostavljanje samo tistih podjetij, kjer je UVHVVR izvedla vzorčenje mesa in mesnih obreznin, od dejstvu, da večina drugih slovenskih podjetij tudi kupuje meso v drugih državah članicah, vključno s Poljsko, in ob dejstvu, da taka nabava mesa ni v nobenem pogledu sporna ali v nasprotju z zakoni, taka objava lahko predstavlja grob poseg v konkurenčnost teh podjetij.

UVHVVR je nosilce dejavnosti, pri katerih je bilo izvedeno vzorčenje, zaprosila za soglasje, da sme objaviti podatek o tem, da je bilo pri njih vzorčeno meso ali mesne obreznine, in v kolikor bo soglasje podano, bo UVHVVR podatke objavila na spletni strani.

5. Kateri uvozniki so v zadnjih petih letih uvažali meso iz te klavnice in komu je bilo dostavljeno (zlasti javni zavodom)?

Kot je bilo pojasnjeno že zgoraj, se podatkov v notranjem prometu EU zaradi prostega pretoka blaga in storitev ne zbira.

6. Prosim za seznam 41 prejemnikov mesa ki ga je posredovalo podjetja Alebon ter komu vse je to podjetje v zadnjih petih letih v Sloveniji dobavljalo meso?

Podjetje Alebon d.o.o. ne posluje z mesom niti ni z njim poslovalo v preteklosti. Podjetje Alebon d.o.o. posluje z različnimi vrstami mesnih pripravkov – kebabi. Seznam prejemnikov kebaba v Sloveniji iz spornih lotov je v prilogi.

7. Zakaj delo odvoza mesa namesto dobavitelja mesa Alebon opravljajo inšpektorji oz. zakaj temu podjetju ne postavijo roka za umik tega mesa, sami pa vršijo kontrolo le tega?

Ministrstvo odgovarja, da podjetje vrši umik in odpoklic samo in sicer tako, da najprej sestavi listo prejemnikov spornega lota mesnega pripravka, s podatki o datumu, količini in vrsti prodanega kebaba. Vsakega prejemnika posebej obvesti o umiku. Inšpektorji UVHVVR preverjajo podatke in postopke umikov ne samo v podjetju, ampak tudi pri prejemnikih lotov mesnih pripravkov. Podjetje samo prevaža odpoklicane lote kebabov, samo jih skladišči in samo odvaža na uničenje. Tudi te postopke nadzirajo inšpektorji UVHVVR.

8. Nameravate glede kontrole uvoženega mesa in druge hrane izvesti kakšne sistemske ukrepe, katere in do kdaj?

Ministrstvo ponovno pojasnjuje, da veljajo za hrano znotraj držav Evropske unije pravila enotnega trga. Posledično morajo veljati tudi harmonizirana pravila za dajanje hrane na trg in harmonizirana pravila za nadzor tako nad subjekti poslovanja s hrano kot nad hrano oziroma živili, ki so na trgu. Da v vseh državah članicah nadzorni sistemi delujejo učinkovito in so v skladu s pravili, izvaja Evropska komisija redne nadzorne preglede in daje priporočila za izboljšanje teh nadzornih sistemov.

Ministrica je na komisarja, pristojnega varno hrano, naslovila pisno pobudo, da Komisija poveča aktivnosti in s pregledi zagotovi, da bodo nadzorni sistemi v vseh državah članicah res delujoči in učinkoviti. Dogajanja v zvezi s poljskim mesom so nas podučila, da morajo biti zaradi enotnega trga vsi nadzorni sistemi v vseh državah članicah učinkoviti, sicer so lahko ogroženi potrošniki vseh držav članic.

9. Ali inšpektorji posameznih Območjih uradov UVHVVR opravljajo nadzore tudi izven OU, če ja, v katerih primerih ter kdaj in koliko je bilo teh primerov v zadnjih petih letih?

UVHVVR je organ v sestavi ministrstva in je enovita organizacija, ki ima svojo notranjo strukturo. Tako imajo vsi inšpektorji UVHVVR, to so uradni veterinarji, inšpektorji za hrano in fitosanitarnii inšpektorji, pooblastila za izvajanje nalog na celotnem ozemlju Republike Slovenije, kot to opredeljuje Zakon o inšpekcijskem nadzoru. Za učinkovitejše izvajanje nalog nadzora so inšpektorji organizirani v deset območnih uradov in v dve mejni veterinarski postaji. Takšna organiziranost pomeni odgovornost za izvajanje nadzora in drugih aktivnosti na območju posameznega urada in hkrati lažjo in preglednejšo dostopnost za občane in druge subjekte, ki poslujejo z UVHVVR. Pristojnosti inšpektorjev torej niso krajevno omejene, tudi izvajanje nalog rednega nadzora je planirano na način, da se naloge izvajajo na celotnem ozemlju Republike Slovenije, ne glede na regionalno organiziranost.

10. Kako vršite kontrolo na delovanjem Uprave za varno hrano in UVHVVR in kdaj ter kako ste jo izvajali?

Ministrstvo nadzoruje delo organa v sestavi. Predstojnik UVHVVR mora ministrici redno in na njeno posebno zahtevo poročati o delu organa v sestavi in o vseh pomembnejših vprašanjih s področij dela organa v sestavi. Redno poročanje poteka na kolegijih ministrice in po potrebi tudi sproti. Ministrica je tako sproti seznanjena s pomembnejšimi vprašanji, kadar pa je to potrebno pa ministrica lahko zahteva poročila, podatke in druge dokumente v zvezi z opravljanjem dela organa v sestavi ministrstva.

11. Kako se izvaja kontrola OU UBVHVVR, kdaj, kako in v zvezi s čim ste jo izvajali v zadnjih petih letih na posameznih OU?

UVHVVR ima znotraj svojih struktur poseben urad, ki izvaja notranje presoje. Presoje so izvedene na podlagi 4.(6) člena Uredbe (ES) št. 882/2004 o izvajanju uradnega nadzora, da se zagotovi preverjanje skladnosti z zakonodajo o krmi in živilih ter s pravili o zdravstvenem varstvu živali in zaščiti živali (UL L št. 165/2004), z vsemi dopolnitvami. V obdobju od leta 2014 do leta 2018 je bilo skupaj izvedenih 10 presoj. Za vsako presojo se izvede pregled vsaj na treh območnih uradih. Presojana so bila naslednja področja:

2014	- vodenja registra kopitarjev na Inštitutu za rejo in zdravstveno varstvo kopitarjev, - mejne veterinarske postaje - izpeljava presoj mejnih veterinarskih postaj , - izvajanje spremljanja pojavov bolezni živali
2015	- priprava letnega programa monitoringa na rezidua vključno z njegovim izvajanjem; - izvajanje pregledov pred in po zakolu za rdeče meso vključno z izvajanjem Uredbe Komisije (ES) št. 2073/2005 o mikrobioloških merilih za živila glede vzorčenja trupov klavnih živali, ki ga morajo zagotoviti nosilci dejavnosti
2016	- izvajanje pregledov na namembnem kraju in certificiranje pri trgovanju z živalmi - izvajanje veterinarskega certificiranja živil živalskega izvora in ostalih proizvodov živalskega izvora pri izvozu
2017	- sistem izvajanja zdravstvenega varstva čebel - izvajanje nadzora nad identifikacijo in registracijo goveda.
2018	- presoja na področju uradnega sistemskega nadzora šoljk;

12. Kateri OU UVHVVR so pristojni za odstranitev mesa s seznama podjetja Alebon?

Nevarne mesne pripravke, ki so bili umaknjeni, Alebon d.o.o. odstrani v podjetje, ki izvaja neškodljivo odstranitev. Postopek umika in odpoklica v podjetju nadzoruje Območni urad UVHVVR Ljubljana, nadzore nad umiki pri prejemnikih kebabov pa vseh deset območnih uradov UVHVVR.

13. Ali držijo trditve, da so inšpektorji na OU UVHVVR Murska Sobota tesno povezani s podjetjem Panvita ter da je prehajanje delavcev med UVHVVR in Panvito nekaj običajnega. Prosimo za seznam vseh delavcev, ki so v zadnjih desetih letih prišli iz Panvite na UVHVVR in obratno?

Ministrstvo odgovarja, da trditve, ki jih navaja poslanec, ne držijo. Zadnjih deset let na UVHVVR Območni urad Murska Sobota ni bilo zaposlitev oseb, ki bi bile pred tem zaposlene v skupini Panvita. Skupina Panvita upravlja več podjetij, ki se ukvarjajo z živilsko dejavnostjo, so torej nosilci živilske dejavnosti od področja pridelave, predelave in distribucije živil. Vse dejavnosti iz pristojnosti UVHVVR nadzirajo uradni veterinarji, inšpektorji za hrano in fitosanitarni inšpektorji, glede na pristojnosti, opredeljene v zakonih.

Ministrstvo in UVHVVR ne vodita evidenc ali zbirata informacij, kam se po odpovedi delovnega razmerja zaposlujejo bivši zaposleni na UVHVVR.

14. Ali glede na to, da je sistem kontrole v tem primeru povsem zatajil in v nekaterih primerih sistemskih rešitev sploh ni, Bizjakova in Posedi še uživata vaše zaupanje?

Ministrstvo odgovarja, da ocena glede delovanja sistema nadzora, ki jo je podal gospod poslanec, ne drži. Delovanje UVHVVR je predmet nadzorov in kontrol tako Evropske komisije kot Evropskega računskega sodišča in tretjih držav, s katerimi želimo trgovati.

V nadaljevanju navajamo nadzore in kontrole, ki so bile izvedene od leta 2013 do danes:
1. Ocena sistema uradnega nadzora pri uvozu živih živali, živil živalskega in neživalskega izvora - 10. do 14. september 2018
2. Ocena dobrobiti živali med prevozom v države, ki niso članice EU - 16. do 20. april 2018
3. Ocena nadzornih sistemov za ekološko pridelavo in označevanje ekoloških proizvodov - 26. september do 5. oktober 2017
4. Ocena sistema, ki je bil vzpostavljen za izvajanje člena 4(6) uredbe (es) št. 882/2004 (nacionalni sistem presoj) - 11. do 14. oktober 2016
5. Revizija Evropskega računskega sodišča: Revizija smotrnosti modela EU za varno hrano v zvezi z nevarnostjo onesnaženja s kemikalijami - 19. do 23. marec 2018
6. Postopki potrjevanja izvoznega dovoljenja za med in izdelke iz medu na Kitajsko - 21. do 25.avgust 2017
7. Ocena sistema uradnega nadzora v zvezi z mikrobiološko varnostjo primarne proizvodnje živil neživalskega izvora - 6. do 14. september 2016
8. Ocena nacionalnega programa nadzora salmonele za določene populacije perutnine (matične kokoši, kokoši nesnice, brojlerji in purani) - 12. do 21. april 2016
9. Ugotavljanje dejstev za pridobitev informacij o preudarni rabi protimikrobnih zdravil pri živalih - 7. do 11. marec 2016
10. Kitajska revizija sistema nadzora za mleko in mlečne izdelke - 6. do 11. februar 2016
11 .Obisk japonskih inšpektorjev v Sloveniji za odobritev uvoza svinjskega mesa na Japonsko - 4 do 8 april 2016
12. Kanadska revizija sistema EU za nadzor prašičjega mesa - 9. do 13. marec 2015
13. Oceno sistema nadzora v zvezi z zaščitenimi označbami porekla (ZOP), zaščitenimi geografskimi označbami (ZGO) in zajamčenimi tradicionalnimi posebnostmi (ZTP) za kmetijske proizvode in živila - 9. do 17. september 2014
14. Ugotavljanje dejstev za zbiranje informacij o predpisih v zvezi s pripravljenostjo na izredne dogodke v primeru krize na področju živil/krme, zlasti o tistih, ki se nanašajo na načrte ukrepov ob nepredvidljivih dogodkih za živila in krmo - 19. do 27. marec 2014
15. Ocena nadaljnjih ukrepov, ki so jih sprejeli pristojni organi glede uradnega nadzora v zvezi z varnostjo živil živalskega izvora, zlasti mesa in mleka ter mesnih in mlečnih izdelkov - 2. do 13. september 2013
16. Ocena nadzora nad ostanki in onesnaževali v živih živalih in živalskih proizvodih - 17. do 21. junij 2013

Na podlagi navedenih ocen neodvisnih inštitucij lahko argumentirano trdimo, da je sistem nadzora v Republiki Sloveniji dober in mu na podlagi teh argumentov zaupamo.

Dr. Aleksandra Pivec
ministrica